

Direktivförslag om förhindrande av att det finansiella systemet används för penningtvätt och terroristfinansiering

Finansdepartementet

2004-11-03

Dokumentbeteckning

KOM (2004) 448

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om förhindrande av att det finansiella systemet används för penningtvätt och terroristfinansiering, direktiv 2004/xx/EG

14149/04

Presidency proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering, including terrorist financing

Sammanfattning

Direktivförslaget behandlar olika krav som ställs på fysiska och juridiska personer när det gäller att bekämpa penningtvätt och terroristfinansiering. Förslaget till nytt direktiv är till en del en konsolidering av de nuvarande direktiven 91/308/EEC och 2001/97/EC. Direktivet innehåller också ett antal nya förslag som främst syftar till att uppdatera direktivet till de reviderade 40 rekommendationer mot penningtvätt, som har antagits av Financial Action Task Force (FATF).

Till övervägande del innebär direktivförslaget en modernisering och skärpning av bestämmelserna i tidigare direktiv.

Förslaget innebär en slags minimiharmonisering, där medlemsstaten får möjlighet att uppställa strängare krav än de som föreskrivs i direktivet.

1.1 Innehåll

De föreslagna reglerna återfinns i stor utsträckning i tidigare direktiv på området men ett flertal förslag till ändringar föreslås. En nyhet är att de föreslagna reglerna, förutom penningtvätt, också tar sikte på terroristfinansiering. Vad som sägs nedan om penningtvätt gäller därför också terroristfinansiering. En definition av terroristfinansiering föreslås.

Definitionen av finansiella institut överensstämmer med FATF:s definition.

Vidare föreslås definitioner för begreppen "kreditinstitut", "försäkringsförmedlare", "terrorism", "egendom", "verklig förmånstagare" ("beneficial owner"), "person i politiskt känslig ställning" (PEPs), "brevlådebank", "affärsförbindelse" och "tillhandahållare av tjänster till trustar och företag". Den största förändringen gäller definitionen av "brottsliga handlingar/allvarliga brott". Innehållet innebär en skärpning av vilka brott som skall kunna utgöra förbrott till penningtvätt.

Det föreslås också att det skall vara förbjudet för kreditinstitut och finansiella institut att ha anonyma konton i sin verksamhet. I förslaget återfinns krav på hur kundkontroll skall utföras. Förslaget innehåller i detta avseende mer detaljerade regler jämfört med tidigare direktiv. Först uppställs en allmän kontrollskyldighet i artiklarna 5-9, sedan ges möjlighet till ett förenklat förfarande i artikel 10 i fall då det föreligger en låg risk för penningtvätt och terroristfinansiering. I förslaget återfinns exempel på fall då låg risk föreligger (artikel 10).

I artikel 11 behandlas fall då det föreligger en förhöjd risk för penningtvätt och i sådana fall föreslås det att en utökad kundkontroll skall ske. Sådana fall är när en kund inte är fysiskt närvarande, gränsöverskridande transaktioner och förbindelser med politiskt utsatta personer. Vidare föreslås att kommissionen med hjälp av en särskild kommitté skall ges rätt att fastställa kriterier att användas vid identifiering av andra situationer än de som anges i förslaget där låg respektive hög penningtvättsrisk föreligger och till vilka kundkontrollen kan anpassas.

Genomgående framhålls att kundkontroll alltid skall utföras efter en riskbedömning i varje enskilt fall. Ett krav på att den verkliga ägaren till företag skall kontrolleras i vissa fall har tillkommit eftersom det ansetts att den tidigare allmänna bestämmelsen om detta inte varit tillräckligt klar. Alla komplexa och ovanliga transaktioner skall också särskilt kontrolleras.

Enligt förslaget är fortfarande huvudregeln den att kundkontroll skall utföras före det att en affärsförbindelse ingås men det klagörs att en affärsförbindelse får påbörjas även om kundkontrollen inte är slutförd. Emellertid slås det fast att om en kundkontroll inte kan utföras på ett tillfredsställande sätt skall förbindelsen avslutas utom i fall då nationell lagstiftning medger en uttrycklig rätt till juridiskt biträde.

Även tidigare ingångna förbindelser kan kontrolleras om det uppstår en misstanke om penningtvätt eller terroristfinansiering. För att undvika dubbelkontroller krävs inte, i fall då tillfredsställande kundkontroll utförts av annan som har att följa penningtvättsregleringen, att en ny kontroll skall göras.

Enligt förslaget bör medlemsstater fästa särskild vikt vid att ha skyddsmekanismer som förhindrar att anställda utsätts för hot när de tillämpar nationell lagstiftning mot penningtvätt.

Förslaget bygger delvis vidare på det tidigare förbudet (meddelandeförbudet) att för kund röja att rapportering om penningtvätt har skett men undantagsmöjligheten som tidigare funnits för bl.a. oberoende jurister i detta avseende har slopats. Dock föreslås att när en oberoende jurist avråder sin klient från brottslig verksamhet så skall det inte räknas som ett brott mot meddelandeförbudet.

Skyldigheten att bevara handlingar som använts vid kundkontroll i fem år behålls. En nyhet är att fysiska och juridiska personer även skall utsträcka direktivets krav till filialer som verkar i tredje land om regleringen där är svagare än den som gäller i hemlandet. I artikel 28 återfinns en skyldighet att vid förfrågningar från Financial Intelligence Unit (FIU) tillhandahålla information angående affärsförbindelser som skett med andra fysiska och juridiska personer fem år tillbaka. Något förslag om obligatoriska register över sådana förbindelser föreslås dock inte utan det blir upp till varje medlemsland att bedöma behovet av åtgärder för att uppfylla direktivets krav.

Av artikel 33 i förslaget följer att medlemsstaterna skall utöva en fungerande tillsyn över de fysiska och juridiska personer som nämns i direktivförslaget. Det föreslås också i artikel 38 att kommissionen, med biträde av en särskild kommitté, skall kunna utfärda närmare riktlinjer för hur ett antal av direktivförslagen närmare skall tillämpas.

1.1.1 Syfte, tillämpningsområde och definitioner (kapitel 1, artiklarna 1-4)

Direktivförslaget innehåller bestämmelser om tillämpningsområde och definitioner av olika begrepp. Direktivförslaget anknyter till tidigare direktiv i denna del förutom vad gäller terroristfinansiering.

Direktivförslaget innebar inledningsvis att direktivet endast skulle innehålla bestämmelser om bekämpning av penningtvätt. Terroristfinansiering skulle anses innefattas i begreppet penningtvätt och därmed omfattas av direktivet indirekt. Förslaget innehåller nu, efter förslag från ordförandeskapet, bestämmelser som avser såväl penningtvätt som terroristfinansiering. En definition av terroristfinansiering föreslås. Direktivförslaget kräver även att det skall vara förbjudet att tvätta vinning från alla brott som kan leda till åtminstone sex månaders fängelse.

I listan över vilka fysiska och juridiska personer som skall omfattas av direktivet återfinns en bestämmelse om att samtliga handlare som mottar kontant betalning med ett belopp på 15 000 euro eller mer skall inkluderas. Detta är en utvidgning i förhållande till tidigare reglering då endast handlare av varor av högt värde och auktionsförsäljare omfattades.

I förslaget återfinns en definition av begreppet ”beneficial owner” (verklig förmånstagare/verklig huvudman). Enligt ursprungsförslaget är en sådan en fysisk person som direkt eller indirekt äger eller kontrollerar 10 procent eller mer av aktier eller rösträtt i en juridisk person som inte inregistrerad på en börs eller som utövar motsvarande inflytande på ledningen för en sådan juridisk person. Alternativt omfattas av begreppet en fysisk person som är den slutliga förmånstagaren till 10 procent eller mer av egendom som tillhör en trust, stiftelse eller liknande eller som utövar inflytande över motsvarande del av tillgångar tillhöriga en trust eller liknande juridisk person, annat än en sådan person som är inregistrerad på en börs. En verklig förmånstagare kan även vara en fysisk person till vars förmån en transaktion eller handling utförs.

Tanken är att de fysiska och juridiska personer som omfattas av penningtvättsregleringen skall vara skyldiga att undersöka om det finns någon verklig förmånstagare bakom en kund definierad som en person som utövar visst inflytande på kunden och i så fall också fastställa vem denne är. Skyldigheten skall fullgöras bl.a. när man inleder en affärsförbindelse med en kund.

I ett kompromissförslag som ordförandeskapet har lagt fram har vissa smärre justeringar gjorts och graden av inflytande som skall krävas för att en verklig förmånstagare skall anses förekomma har lämnats öppen för förhandlingar efter synpunkter från medlemsstaterna på den först föreslagna graden av inflytande som skulle krävas. I kompromissförslaget har gränsnivån höjts till 20 procent.

I förslaget återfinns en definition av ”politically exposed persons” (PEPs), dvs. personer i politiskt känslig ställning. Definitionen av en PEP anknyter delvis till den som återfinns inom FATF, vilken dock är snävare eftersom den endast avser utländska PEPs. En PEP är en fysisk person som är eller har varit anförtrödd ett betydelsefullt politiskt uppdrag. Även nära familjemedlemmar och medarbetare till en sådan person omfattas av definitionen. Enligt direktivförslaget skall en fysisk eller juridisk person som lyder under nationell penningtvättslagstiftning göra en utökad kontroll av utländska PEPs när en sådan person vill inleda en affärsförbindelse. Enligt direktivförslaget skall inledande av affärsförbindelse med en PEP godkännas på högre nivå inom organisationen och det skall även vidtas åtgärder för att ta reda på varifrån en PEPs medel härrör. Utöver dessa krav skall även fortlöpande kontroll ske av affärer som en PEP utför.

I kompromissförslaget har en ny artikel infogats med innebörd att medlemsstaterna, utöver vad direktivet kräver, skall utvidga nationell

penningtvättsreglering till att avse även andra fysiska och juridiska personer i vars verksamhet det finns risk för penningtvätt. I sådana fall skall medlemsstaten underrätta kommissionen.

1.1.2 Krav på kundkännedom (kapitel 2, artiklarna 5-16)

Förslaget innehåller bestämmelser om kundkontroll för fysiska och juridiska personer som lyder under nationell penningtvättslagstiftning. Reglerna är mer detaljerade i förhållande till tidigare direktiv.

I artikel 5 uppställs en allmän identifieringsskyldighet. Det slås uttryckligen fast ett förbud mot att tillhandahålla anonyma konton till kunder. I kompromissförslaget föreskrivs att för redan existerande anonyma konton skall kundkontroll ske så snart som möjligt och i vart fall innan disponering av medlen på kontot sker.

I artikel 6 har, i förhållande till vad som tidigare gällt i penningtvättsdirektiven, tillkommit ett krav på att kundkontroll skall utföras i fall då det råder osäkerhet om tidigare erhållna kunduppgifters tillförlitlighet eller tillräcklighet.

I artikel 7 ges exempel på vad en kundkontroll skall bestå av. Förutom att fastställa kundens identitet skall även, i förekommande fall, den verkliga förmånstagaren (beneficial owner) identifieras i sådan omfattning att det går att förstå vem som är verklig förmånstagare och, i fall denna person är en juridisk person, ägarbilden hos denna person. Vidare skall en fortlöpande kundkontroll alltid ske på så sätt att de transaktioner som utförs är förenliga med den bild man har av kundens affärsverksamhet. Dokument och annan data som används vid sådana kontroller skall vara aktuella.

Enligt förslaget skall institut och personer som omfattas av direktivet själva avgöra omfattningen av åtgärderna för kundkontroll utifrån en riksbaserad analys av typen av kund, affärsförbindelse, produkt eller transaktion.

Enligt artikel 8 skall, om en kundkontroll inte kan utföras på ett tillfredsställande sätt, förbindelsen avslutas. Även tidigare ingångna förbindelser skall alltid kontrolleras om det uppstår en misstanke om penningtvätt.

I kompromissförslaget har förts in ett förtydligande om att oberoende jurister, revisorer och skatterådgivare inte är skyldiga att följa artikeln när de försvarar en klient i ett rättegångsförfarande eller när de bedömer en klients rättsliga ställning.

Vidare har man i kompromissförslaget fört in ett undantag för livförsäkringsrörelser som innebär att identitetskontroll av förmånstagaren får ske efter det att förbindelsen ingåtts. I sådant fall skall identitetskontroll äga rum vid tiden för utbetalning eller när rättigheten görs gällande.

Artikel 9 ålägger en skyldighet att föreskriva identitetskontroll av kasinokunder i vissa fall och är oförändrad i förhållande till tidigare direktiv.

I artikel 10 ges möjligheter till en förenklad kundkontroll då kunden är ett kreditinstitut, ett finansiellt institut eller ett kreditinstitut eller finansiellt institut i tredje land som tillämpar liknande krav som de som ställs i direktivet och som står under tillsyn för efterlevnad av dessa krav. Även i vissa andra uppräknade fall får medlemsstaterna besluta om förenklat förfarande, t.ex. avseende inhemska offentliga myndigheter (infört i kompromissförslaget), samt även i andra fall då kunden medför en låg risk för penningtvätt och terroristfinansiering samt uppfyller de tekniska kriterier som fastställts genom kommittologi i enlighet med artikel 37(1)(b). Förenklat förfarande får även tillåtas avseende andra produkter eller transaktioner som medför låg risk för penningtvätt och terroristfinansiering som uppfyller de tekniska kriterier som fastställts i enlighet med artikel 37(1)(b).

I kompromissförslaget har justeringar skett. Bl.a. har det förtydligats att något förenklat förfarande inte kan tillämpas när det finns en misstanke om penningtvätt genom att något undantag för artikel 6 (c) inte görs. E-pengar omfattas i fall då max 150 € lagras i apparaturen (ifall den inte är omladdningsbar) eller om en gräns på max 2 500 € gäller för totalsumman transaktioner/år.

Om kommissionen antar ett beslut enligt artikel 37.3 skall medlemsstaterna enligt artikel 10a förbjuda institut och personer som omfattas av direktivet att tillämpa lägre krav på kundkännedom på kreditinstitut, finansiella institut och börsnoterade företag i det berörda tredjelandet.

I artikel 11 uppställs skärpta krav på kundkännedom i vissa fall där risken är särskilt hög. Sådana fall är när en kund inte är fysiskt närvarande, gränsöverskridande transaktioner och förbindelser med politiskt utsatta personer. Förslaget ger detaljerade föreskrifter för hur kontrollen skall gå till i dessa fall. Genomgående framhålls att kundkontrollen alltid skall utföras efter en riskbedömning i varje enskilt fall. Enligt kompromissförslaget omfattas enbart utländska PEPs av den utökade kontrollskyldigheten.

Förslaget innehåller i ett avsnitt om kundkontroll utförd av tredje man (avsnitt 4, artiklarna 12-16) regler om att kundkontroll i vissa fall kan utföras av en utomstående part. Dock betonas att ansvaret för att kundkontroll sker alltid kvarstår hos den fysiska eller juridisk person som har den ursprungliga skyldigheten.

För att kundkontroll utförd av tredje man skall kunna accepteras krävs att en sådan part omfattas av krav på obligatorisk yrkesmässig registrering samt iakttar de krav som direktivet ställer i olika avseenden när det gäller identitetskontroll. Reglerna gäller inte vid "outsourcing" eller vid agentförhållanden. I sådana fall skall reglerna vara direkt tillämpliga på den fysiska eller juridiska person som har att följa penningtvättslagen (artikel 16).

Enligt artikel 17 i förslaget skall medlemsstaterna kräva att institut och personer som omfattas av direktivet med särskild noggrannhet undersöker verksamhet som kan innebära särskild risk för penningtvätt eller terroristfinansiering, i synnerhet komplicerade eller ovanligt omfattande transaktioner och alla ovanliga mönster av transaktioner som förefaller ekonomiskt eller rättsligt omotiverade. Artikel 17 är i stort sett oförändrad i jämförelse med tidigare direktiv.

Av artikel 18 följer att varje medlemsstat skall inrätta en finansiell underrättelseenhet som hanterar frågor om penningtvätt och terroristfinansiering (Financial intelligence unit – FIU). Vidare skall medlemsstaterna tillse att FIU har tillgång till den information som krävs för denna funktion.

Enligt artikel 19-20 skall de fysiska och juridiska personer som har att tillämpa direktivets bestämmelser vara särskilt uppmärksamma på ovanliga och komplexa transaktioner och underrätta FIU om misstänkt penningtvätt eller terroristfinansiering. Fortfarande har en medlemsstat rätt att undanta vissa kategorier, såsom oberoende jurister, från rapporteringsskyldighet när dessa uppträder som rättegångsombud eller bedömer en klients rättsliga situation. Artiklarna är i stort sett oförändrade i förhållande till tidigare reglering.

Enligt artikel 21 i förslaget skall medlemsstaterna kräva att de institut och personer som omfattas av direktivet, fram till dess de underrättat FIU, avstår från att utföra sådana transaktioner som de vet eller misstänker har samband med penningtvätt. I de fall då en sådan transaktion misstänks föranleda penningtvätt och det inte är möjligt att på angivet sätt underlåta att utföra transaktionen, eller om underlåtenheten sannolikt skulle motverka försök att efterforska dem som gynnas av en misstänkt penningtvätt, skall de berörda instituten och personerna i efterhand omedelbart underrätta myndigheten. Artikel 21 är i huvudsak oförändrad i förhållande till tidigare direktiv men i kompromissförslaget har terroristfinansiering separerats från penningtvätt och det har också tillagts att FIU får besluta att en transaktion inte får utföras om detta överensstämmer med medlemslandets nationella lagstiftning.

Medlemsstaterna skall enligt artikel 22 se till att tillsynsmyndigheter som upptäcker omständigheter som kan vara att hänföra till penningtvätt eller finansiering av terrorism omedelbart skall informera FIU. Medlemsstaterna skall vidare se till att tillsynsmyndigheter som har ansvar för tillsyn över börs, valutaväxling och finansiella instrument informerar FIU om de upptäcker omständigheter som kan vara tyda på penningtvätt eller terroristfinansiering.

Om ett institut eller en person som omfattas av direktivet, eller en anställd eller en styrelseledamot vid ett sådant institut eller hos en sådan person, har röjt upplysningar som avses i artiklarna 19-21 för FIU skall detta enligt artikel 23 inte innebära överträdelse av någon sekretessregel och inte

föranleda ansvar i någon form. Artikeln är i stort sett oförändrad i förhållande till tidigare direktiv. Emellertid har i kompromissförslaget lagts till att röjandet av upplysningar skall ha skett ”in good faith”.

Enligt artikel 24 bör medlemsstater fästa särskild vikt vid att ha skyddsmekanismer som förhindrar att anställda utsätts för hot när de tillämpar nationell lagstiftning mot penningtvätt.

Meddelandeförbud (artikel 25)

De institut, samt deras ledamöter och anställda, och de personer som omfattas av detta direktiv får inte röja för kunden i fråga eller för någon tredje person att upplysningar har lämnats till FIU i enlighet med artiklarna 19-21 eller att en undersökning om penningtvätt eller terroristfinansiering utförs eller kan komma att utföras. Att en oberoende jurist, notarie, revisor eller skatterådgivare försöker avråda en klient från att ge sig in på olaglig verksamhet skall inte innebära en överträdelse av meddelandeförbudet. Undantagsmöjligheten för notarier och oberoende jurister har således strukits.

I ordförandeskapets kompromissförslag har införts ett undantag enligt vilket meddelandeförbudet inte skall omfatta meddelande mellan institut i medlemsstat eller i tredje land, förutsatt att de lyder under krav liknande de som uppställs i direktivet och står under tillsyn för efterlevnad och tillhör samma grupp. Vidare har ett undantag införts för revisorer, skatterådgivare, notarier och andra oberoende jurister från medlemsstat eller tredje land som tillämpar krav som är i enlighet med direktivet och som utför sin yrkesmässiga verksamhet inom samma enhet eller nätverk.

I ordförandeskapets kompromissförslag har även införts ett undantag för informationsutbyte avseende samma kund och samma transaktion eller därtill hörande transaktioner mellan institut och personer av samma yrkesmässiga kategori, förutsatt att de omfattas av direktivet. Undantaget gäller även institut och personer från tredje land som tillämpar krav likvärdiga med de som fastslås i direktivet och är föremål för likvärdiga krav med avseende på yrkesmässig sekretess och persondataskydd. Informationen som utbyts skall användas enbart i syfte att förhindra penningtvätt och terroristfinansiering.

I ordförandeskapets kompromissförslag föreslås en ny artikel 25 a enligt vilken medlemsländerna skall förbjuda informationsutbyte (”disclosure”) mellan institut och personer som omfattas av direktivet och institut och personer från tredje länder ifall kommissionen antar ett beslut enligt kommittologiförfarandet i artikel 37(3).

1.1.4 Skyldighet att bevara handlingar och föra statistik (kapitel 4, artiklarna 26-29)

2004/05:FPM26

I artiklarna 26-29, specificeras mer i detalj vilka handlingar som skall bevaras i samband med att kundkontroll har genomförts. Innehållet i artiklarna är delvis nytt i förhållande till tidigare direktiv.

Det skall föras statistik över hur många anmälningar av penningtvätt som skett till polisen, uppföljning av dessa rapporter, uppgifter om hur många åtal som väckts med anledning av rapporteringen samt antalet fällande domar (artikel 29).

I kompromissförslaget har artikel 26 (c) utgått. Enligt den bestämmelsen skulle vid kontantbetalningar över 15 000 euro ytterligare bevis och handlingar sparas i fem år.

1.1.5 Interna rutiner och utbildning samt tillsyn (kapitel 5, artiklarna 30-31)

Förslaget innehåller i artiklarna 30-31 bestämmelser om införande av riktlinjer och rutiner samt utbildning som fysiska och juridiska personer som omfattas av direktivet skall tillhandahålla sina anställda. Innehållet i artiklarna är i huvudsak detsamma som i tidigare direktiv.

I artikel 32 uppställs krav på registrering eller licensiering för fysiska och juridiska personer som är underställda penningtvätsregleringen.

Enligt artikel 33 skall medlemsstaterna kräva att de behöriga myndigheterna utövar tillsyn och vidtar åtgärder som syftar till att direktivets krav skall uppfyllas av de som har att följa det. I kompromissförslaget har artikeln byggts ut med mer detaljerade krav på tillsyn, bl.a. med krav på "enhanced supervisory powers" i förhållande till kreditinstitut, finansiella institut samt casinon som omfattas av direktivet och som inte uppfyller dess krav.

1.1.5.1 Samarbete (avsnitt 2 a, artikel 33a)

I kompromissförslaget presenteras en ny artikel som innebär att kommissionen skall lämna sådan hjälp som kan behövas för att möjliggöra samordning och informationsutbyte mellan FIU:s i olika medlemsstater.

1.1.5.2 Sanktioner (avsnitt 3)

I kommissionens förslag återfinns i artiklarna 35-36 krav på att de juridiska personer som inte följer direktivets krav skulle kunna bli föremål för olika åtgärder. I förslaget ställs krav på att sådana åtgärder skall innebära böter, indragen hjälp från myndigheter, tillfälligt eller permanent förbud mot att bedriva affärer, närmare övervakning (artikel 36).

Sverige med flera andra länder har invänt mot denna form av sanktionskatalog och förslaget har nu justerats i enlighet med de synpunkter

som framförts. Artiklarna 35 och 36 har nu utgått och ersatts av en mjukare skrivning i artikel 34 som överlåter åt medlemsstaterna att bedöma vilka sanktioner som skall vidtas.

Enligt artikel 34 skall medlemsstaterna se till att de fysiska och juridiska personer som omfattas av direktivet skall kunna göras ansvariga för överträdelse av de nationella bestämmelser som antas till följd av direktivet. Sanktionerna skall vara effektiva, proportionerliga och avskräckande.

I kompromissförslaget har ett nytt stycke 1a infogats enligt vilket medlemsstaterna skall se till att lämpliga administrativa åtgärder eller sanktioner skall kunna vidtas gentemot kreditinstitut och finansiella institut då de brister i efterlevnaden av sina skyldigheter enligt direktivet. Medlemsstaterna skall se till att dessa åtgärder är effektiva, proportionella och avskräckande.

1.1.6 Genomförande (kapitel 6, artiklarna 37-38)

Enligt artiklarna 37 och 38 skall kommissionen och en nyupprättad kommitté ges rätt att meddela närmare anvisningar om hur vissa bestämmelser i direktivet skall tillämpas, bl.a. när det gäller kundkontroll, för att ta hänsyn till den tekniska utveckling som sker samt även justera beloppsgränser.

I kompromissförslaget har justeringar gjorts som innebär en snävare lydelse i det avseendet att kommittén inte skall kunna ge detaljerade regler om artikel 2.2 (som innebär att vissa företag som utför finansiella transaktioner på begränsad basis inte skulle omfattas av direktivet). I artikel 38.2 har lagts till att implementeringsåtgärder vidtagna i enlighet med sådant kommittologiförfarandet inte får ändra de grundläggande bestämmelserna i direktivet.

I kompromissförslaget föreslås vidare ett nytt stycke enligt vilken kommissionen skall vidta inledande implementeringsåtgärder inom sex månader från direktivets ikraftträdande.

1.1.7 Slutbestämmelser (kapitel 7, artiklarna 39-42)

Direktivförslaget skall vara genomfört i medlemsstaterna senast 12 månader efter det att det antagits. Genom direktivet upphävs de nu gällande direktiven på penningtvättsområdet. Kommissionen föreslås utföra en översyn av direktivets tillämpning och senast den 30 juni 2007 överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen.

1.2 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Den gällande svenska regleringen på området utgörs av lagen (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt, till vilken lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall, m.m. hänvisar. På området finns också vissa föreskrifter. Den svenska regleringen bygger på

1991 års direktiv. Ett förslag till implementering av 2001 års direktiv har överlämnats till riksdagen (prop. 2003/04:156) med förslag på ikraftträdande till den 1 januari 2005.

2004/05:FPM26

1.2.1 1991 års direktiv

Direktivet är ett minimidirektiv, vilket innebär att varje enskilt land kan fastställa strängare regler.

En ovillkorlig skyldighet att vidta åtgärder i enlighet med direktivet finns endast i fråga om tillgångar som härrör från narkotikabrottslighet. Enligt direktivet bör länderna emellertid överväga att utvidga tillämpningen till andra former av brottslighet. Detta har gjorts av bl.a. Sverige (se avsnitt 6).

Medlemsstaterna skall se till att tvättning av pengar, såsom detta definieras i direktivet, är förbjuden.

Direktivet omfattar kreditinstitut och finansiella institut i enlighet med direktivets definitioner av sådana institut. För kreditinstitut och finansiella institut föreskrivs en skyldighet att i vissa situationer kontrollera kundernas identitet. Vidare föreskrivs en skyldighet för instituten att till penningtvättsbekämpande myndigheter anmäla alla förhållanden som kan tyda på penningtvätt och även i övrigt fullt ut samarbeta med dessa myndigheter. Instituterna skall också bevara handlingar och uppgifter från identitetskontroll under viss tid.

Om en anställd eller styrelseledamot i ett institut i god tro har röjt upplysningar för behöriga myndigheter skall detta, enligt direktivet, inte innebära överträdelse av någon sekretessregel och inte föranleda ansvar.

Direktivet kräver vidare att instituten, till dess att de har underrättat behöriga myndigheter, avstår från att utföra sådana transaktioner som de vet eller misstänker har samband med penningtvätt. De behöriga myndigheterna får ge förelägganden om att transaktioner inte skall utföras. Om en transaktion misstänks innefatta penningtvätt och det inte är möjligt att underlåta att utföra transaktionen eller underlåtelsen är ägnad att motverka försök att efterforska en misstänkt transaktion, skall de berörda instituten i efterhand omedelbart underrätta de behöriga myndigheterna.

I syfte att åstadkomma effektiv bekämpning av penningtvätt innehåller direktivet även ett s.k. meddelandeförbud. Detta förbud innebär att instituten inte får röja för kunden eller för någon annan utomstående att upplysningar om förhållanden som kan tyda på tvättning av pengar har lämnats till penningtvättsbekämpande myndigheter.

Instituterna skall införa rutiner för att hindra att de utnyttjas för transaktioner av medel som har samband med brott samt se till att de anställda får information och utbildning i frågor som rör sådana transaktioner.

Detta direktiv är fortfarande inte genomfört i svensk lagstiftning. Emellertid har regeringen lagt fram ett förslag till riksdagen med förslag på hur direktivet skall införlivas i svensk rätt (prop. 2003/04:156).

De väsentligaste ändringarna som 2001 års direktiv innebär i förhållande till 1991 års direktiv är följande. Definitionen av vad som skall avses med finansiellt institut har ändrats på så sätt att även värdepappersföretag enligt definitionen i artikel 1.2 i direktiv 93/22/EEG samt företag för kollektiva investeringar som erbjuder sina andelar eller aktier till försäljning omfattas. För tydlighetens skull har det också uttryckligen angetts att valutaväxlingskontor och kontor för överföring/översändande av pengar utgör finansiella institut (artikel 1 B). Kretsen av förbrott eller underliggande brott har utvidgats till att omfatta även andra brott än narkotikabrott. Direktivet har också utvidgats till att omfatta ett antal andra verksamheter och yrken som har visat sig vara särskilt sårbara för penningtvätt. Direktivet omfattar således även följande fysiska och juridiska personer vid utövandet av deras yrkesmässiga verksamhet enligt artikel 2a: revisorer och skatterådgivare, fastighetsmäklare, notarier och andra oberoende jurister. Notarier och oberoende jurister, såsom de definieras av medlemsstaterna, omfattas således av direktivet bara när de deltar i finansiella transaktioner eller företagstransaktioner, där enligt direktivets ingress risken är som störst för att deras tjänster missbrukas i syfte att tvätta pengar som utgör vinning från brottslig verksamhet. Direktivet medger vidare att medlemsstaterna i fråga om notarier, oberoende jurister, revisorer och skatterådgivare i vissa fall inte behöver tillämpa kraven på att uppgifter självmant skall lämnas till penningtvättsbekämpande myndigheter om förhållanden som kan tyda på penningtvätt. Medlemsstaterna får således i detta avseende undanta sådan information som dessa yrkeskategorier har fått av någon av sina klienter eller som avser några av dessa klienter medan de bedömer klientens rättsliga situation eller då de försvarar eller företräder klienten. Undantag får också göras då det är fråga om ett rättsligt förfarande, inklusive rådgivning beträffande inledande eller undvikande av ett rättsligt förfarande, oberoende av om denna information har erhållits före, under eller efter ett sådant förfarande.

För notarier, oberoende jurister, revisorer och skatterådgivare är medlemsstaterna inte skyldiga att tillämpa förbudet att röja för klienten eller någon annan utomstående att upplysningen har lämnats till penningtvättsbekämpande myndigheter.

1.2.3 Regeringens förslag till skärpta regler mot penningtvätt (prop. 2003/04:156)

Regeringen har nyligen, i juni 2004, till riksdagen lämnat en proposition om hur ett införlivande av 2001 års direktiv skall genomföras.

I propositionen föreslås att skyldigheterna enligt penningtvättslagen att bl.a. kontrollera identiteten hos den man gör affärer med eller utför transaktioner åt och rapportera misstänkta fall av penningtvätt utsträcks till företag som driver fondverksamhet samt vissa fysiska och juridiska personer som är verksamma utanför den finansiella sektorn. Det gäller verksamhet som bedrivs av oberoende jurister, godkända och auktoriserade revisorer, skatterådgivare, fastighetsmäklare, kasinon och personer som yrkesmässigt handlar med varor av högt värde, såsom antikviteter, konst, ädelstenar, metaller och transportmedel.

För oberoende jurister, t.ex. advokater och andra fristående jurister, föreslås att de – i enlighet med möjligheter som ges i det ändrade penningtvättsdirektivet – skall omfattas av penningtvättslagens bestämmelser bara när de deltar i vissa finansiella transaktioner och företagstransaktioner för en klients räkning. Vissa inskränkningar föreslås i rapporteringsskyldigheten för olika yrkeskategorier när de agerar i rättsliga sammanhang. Oberoende jurister, godkända och auktoriserade revisorer samt skatterådgivare undantas således i vissa situationer från skyldigheten att till polisen lämna uppgift om omständigheter som kan tyda på penningtvätt, bl.a. när de uppträder som rättegångsombud, biträde eller försvarare.

För advokater och biträdande jurister på advokatbyrå föreslås dessutom att undantaget från rapporteringsskyldigheten skall gälla för den information som de erhåller när de bedömer en klients rättsliga situation.

För advokater och biträdande jurister på advokatbyrå samt godkända och auktoriserade revisorer föreslås att förbudet att för klienten eller någon utomstående röja att granskning av en transaktion som misstänks vara penningtvätt skett, att uppgifter lämnats till polisen eller att polisen genomför en undersökning skall gälla under 24 timmar från det att granskningen inletts eller uppgifterna lämnats till polismyndigheten.

I propositionen föreslås också strängare krav på identitetskontroll när en affärsförbindelse inleds med en person som inte är fysiskt närvarande.

Propositionen innehåller vidare förslag som avser att klargöra förhållandet mellan godkända och auktoriserade revisorers skyldighet enligt aktiebolagslagen (1975:1385) att rapportera misstänkt brottslighet och den skyldighet som följer enligt penningtvättslagen att rapportera misstänkta fall av penningtvätt.

1.2.4 Förslagets bedömda inverkan på den svenska lagstiftningen

1.2.4.1 Allmänt

1991 års direktiv har genomförts i svensk rätt huvudsakligen genom lagen (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt (penningtvättslagen), som trädde i kraft den 1 januari 1994 (prop. 1992/93:207, bet. 1992/93:JuU37, rskr. 1992/93:375). Omfattande ändringar i lagen gjordes år 1999 (prop.

1998/99:19, bet.1998/99:JuU8, rskr. 1998/99:134). Lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall, m.m. hänvisar i här relevanta delar till penningtvättslagens regler.

2004/05:FPM26

1.2.4.2 Tillämpningsområde och definitioner

Enligt 1 § har penningtvättslagen till syfte att förhindra sådana åtgärder med avseende på egendom som har förvärvats genom brott, som kan medföra att denna egenskap hos egendomen fördöljs, att den brottslige får möjlighet att undandra sig rättsliga påföljder eller att återanskaffandet av egendomen försvåras, samt sådana åtgärder som innefattar förfogande över och förvärv, innehav eller brukande av egendomen (penningtvätt). Även åtgärder med annan egendom än sådana som har förvärvats genom brott är att anse som penningtvätt, om åtgärderna är ägnade att dölja att någon har berikat sig genom brottslig gärning. Sådana förfaranden kan vara straffbara enligt häleri- eller penninghäleri bestämmelserna i 9 kap. brottsbalken eller enligt andra straffbestämmelser i brottsbalken.

Svensk lagstiftning är redan i dag mer omfattande än direktivförslaget när det gäller vilka brott som det skall vara förbjudet att tvätta vinning ifrån. Något problem vid genomförande av direktivförslaget bedöms därför inte uppkomma.

Lagens tillämpningsområde omfattar i dag endast finansiella företag av olika slag: företag som driver bank- eller finansieringsrörelse, livförsäkringsrörelse, värdepappersrörelse, finansieringsverksamhet, verksamhet i form av valutaväxling och betalningsöverföringar, verksamhet enligt lagen om försäkringsmäklare, verksamhet för utgivning av elektroniska pengar. Lagen gäller dock bara sådan verksamhet som är inriktad mot kunder och som bedrivs från ett fast driftsställe i Sverige. Enligt det förslag till proposition som är lagt skall lagen utvidgas till att även avse de kategorier som 2001 års direktiv kräver.

Direktivförslaget innebär att försäkringsförmedlare skall omfattas av penningtvättsregleringen. Penningtvättslagen gäller redan för försäkringsmäklare varför Sverige redan i dag bör uppfylla förslaget om att inkludera "Insurance Intermediaries".

Förslagen att inkludera kontroll av "politically exposed persons" (PEPs) och kontroll av verklig förmånstagare samt kravet på att alla kontanttransaktioner skall omfattas skulle kräva lagändringar. Begreppen existerar inte i dag i svensk lagstiftning. Definitionen av PEPs ansluter mycket nära till hur begreppet används inom ramen för FATF. Sverige är således i FATF-sammanhang bundet av definitionen, även om den definitionen endast avser utländska PEPs.

Nämnas kan att i FN-konventionen mot korruption finns en definition av "public official". En annan definition av samma term finns i Europarådets straffrättsliga konvention om korruption. Även om dessa båda definitioner

inte är samstämmiga är de i vart fall snävare än den här föreslagna definitionen.

”Trust and Company service Providers” är inte särskilt reglerade i svensk lag. Flertalet sådana personer torde återfinnas i kategorier som redan förslås regleras i penningtvättslagen, t.ex. jurister. Att bedriva tillsyn över denna grupp kan dock bli ett problem om det finns konsulter som inte faller in i de kategorier som redan regleras.

I övrigt uppkommer inte några problem i den här delen för Sveriges del.

1.2.4.3 Kundkontroll

De viktigaste bestämmelserna i penningtvättslagen innebär i huvudsak följande.

Företag som omfattas av lagens tillämpningsområde får inte medvetet medverka vid transaktioner som kan antas utgöra penningtvätt (3 §).

Sådana företag skall kräva att kunden legitimerar sig när en affärsförbindelse inleds (4 §). Med affärsförbindelse menas en förbindelse av mer stadigvarande slag och exempelvis inte att en person vid ett enskilt tillfälle växlar sedlar eller mynt (se prop. 1992/93:207 s. 16). Identitetskontroll skall alltid utföras vid transaktioner som överstiger 110 000 kronor. Detsamma gäller om transaktionen inte överstiger detta belopp men kan antas ha samband med en annan transaktion och tillsammans med denna överstiger beloppsgränsen. Om summan inte är känd vid tidpunkten för en transaktion, skall identiteten kontrolleras så snart summan av transaktionerna överstiger det angivna värdet.

Undantag från kravet på identitetskontroll kan göras när kunden är ett företag med verksamhet i ett land inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och omfattas av motsvarande penningtvättsbestämmelser (5 §). Undantag från kravet på identitetskontroll gäller också om transaktionen görs till ett konto som tillhör någon vars identitet tidigare har kontrollerats eller om ett försäkringsavtals årliga premie uppgår till högst 7 000 kronor eller om engångspremien uppgår till högst 18 000 kronor. Det sistnämnda undantaget gäller också företag som bedriver verksamhet enligt 1 § lagen (1989:508) om försäkringsmäklare.

Om det kan antas att en affärsförbindelse inleds eller en transaktion görs för någon annans räkning, skall företaget som omfattas av lagen på lämpligt sätt försöka skaffa sig kännedom om identiteten hos den för vars räkning handlingen görs (6 § första stycket). Något krav på att vägra att verkställa transaktionen bara på den grunden att uppdragsgivarens identitet inte har kunnat fastställas ställs inte upp i lagen. Det faktum att identiteten inte har kunnat fastställas borde emellertid normalt innebära att företaget iakttar särskild försiktighet.

Om ett finansiellt företag av det slag som omfattas av penningtvättslagens skyldigheter och som hör hemma inom EES – för annans räkning – vill inleda en affärsförbindelse eller utföra en transaktion, behöver någon identitetskontroll inte göras. Detsamma gäller om särskilda skäl talar för att en sådan kontroll är obehövlig (6 § andra stycket).

Identitetskontroll skall alltid göras, oavsett beloppets storlek, om det kan antas att en transaktion utgör penningtvätt (7 §).

Om direktivförslaget antas i den del det avser kundkontroll blir det nödvändigt att göra ändringar i penningtvättslagen och i Finansinspektionens föreskrifter, eftersom förslaget i förhållande till nuvarande lag och föreskrifter är relativt detaljerat när det gäller krav på olika åtgärder som skall vidtas. Eftersom det i lagstiftning inte bör tas in bestämmelser som är av verkställighetskaraktär, bör lämpligen justeringar i lagen bli av mer allmän karaktär (ändringar i föreskriftsrätten) medan det i Finansinspektionens föreskrifter bör tas in rena verkställighetsföreskrifter.

1.2.4.4 Rapporteringsskyldighet

Företagen skall granska alla transaktioner som skäligen kan antas utgöra penningtvätt och lämna uppgifter till Rikspolisstyrelsen eller den polismyndighet som regeringen bestämmer om alla omständigheter som kan tyda på penningtvätt (9 §). Regeringen har inte utsett någon särskild polismyndighet till vilken uppgifterna skall lämnas. I praktiken har anmälningarna gjorts till Finanspolisen, som är den del av Rikspolisstyrelsen som ansvarar för frågor om penningtvätt.

Företaget skall dessutom på begäran av myndigheten lämna de ytterligare uppgifter som behövs för utredningen om penningtvätt. Polisen får därigenom möjlighet att vända sig till företaget för att ställa ytterligare frågor i ett visst ärende som har anmälts dit. Även annat finansiellt företag som avses i 2 § första stycket skall lämna de uppgifter för utredningen om penningtvätt som myndigheten begär sedan ett företag gjort en anmälan dit om penningtvätt. Polisens frågor måste avse utredningen i ett redan initierat ärende. Om en anmälan sker skall företaget, i enlighet med förbudet i 3 § att medverka vid transaktionen som kan antas utgöra penningtvätt, avstå från att utföra transaktionen.

1.2.4.5 Meddelandeförbud m.m.

Ett företag som med stöd av 9 § lämnar uppgifter får inte göras ansvarigt för att det åsidosatt tystnadsplikten, om företaget hade anledning att räkna med att uppgiften borde lämnas (10 §). Skyldigheten att lämna uppgifter bryter således tystnadsplikten i bl.a. 1 kap. 10 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, dvs. bestämmelsen om banksekretess. Inte heller svarsskyldiga företag enligt 9 a § får göras ansvariga för åsidosättande av tystnadsplikt. Dessa företag har enligt bestämmelsen skyldighet att lämna de

uppgifter som myndigheten begär. Någon bedömning av om företaget hade anledning att räkna med att uppgifterna borde lämnas, skall således inte göras av dessa företag. Även styrelseledamöter, anställda och andra som lämnar uppgifter för ett företags räkning är skyddade av bestämmelsen.

Företaget, dess styrelseledamöter eller anställda får inte underrätta kunden i fråga eller någon utomstående om att en granskning har genomförts eller att uppgifter om en misstänkt transaktion har lämnats till polismyndighet. Underrättelse får inte heller ske om att polisen har inlett en undersökning med anledning av de uppgifter som har lämnats (11 §).

Om Finansinspektionen vid en inspektion av ett företag eller på något annat sätt får kännedom om transaktioner som kan antas utgöra penningtvätt, skall inspektionen underrätta Finanspolisen om dessa (12 §).

Enligt det förslag som överlämnats till riksdagen i prop. 2003/04:156 har Sverige utnyttjat det undantag från meddelandeförbudet som gäller för bl.a. oberoende jurister och revisorer. I direktivförslaget saknas en liknande undantagsmöjlighet varför en lagändring kan bli aktuell om förslaget går igenom. I någon mån är det fortfarande oklart om förslaget i artikel 25.2 medger undantag från meddelandeförbudet liknande det som finns i 2001 års direktiv. Sverige har redan tidigare reserverat sig mot denna del av förslaget.

1.2.4.6 Interna rutiner, utbildning och tillsyn

Företaget skall ha rutiner som förhindrar att företaget utnyttjas för penningtvätt (13 §). Företaget skall också ansvara för att de anställda får behövlig information och utbildning. Finansinspektionen har genom föreskrifter och allmänna råd angett vilka rutiner som skall följas och vilken information och utbildning som skall finnas (FFFS 1999:8). Någon särskild tillsynsmyndighet finns inte i Sverige. Flertalet av de fysiska och juridiska personer som lagen gäller för står dock under tillsyn av finansinspektionen. Flera kategorier, exempelvis handlare i varor av högt värde, skatterådgivare och auktionsförrättare står dock inte under tillsyn av någon myndighet.

De förslag som läggs i denna del innebär förtydligande av den skyldighet som gäller. Eventuellt kan något tillägg till penningtvättslagen, främst när det gäller föreskriftsrätten, krävas för att uppfylla förslaget.

Skulle det uppställas krav på att tillsyn skall ske av samtliga fysiska och juridiska personer skulle det medföra stora problem för Sverige eftersom det eventuellt skulle kräva att en särskild tillsynsmyndighet tillskapas. Att Finansinspektionen skulle kunna utöva tillsyn över alla fysiska och juridiska personer av skilda slag är inte genomförbart då kretsen inte är enhetlig. Problemet med att ordna fungerande tillsyn torde bli störst när det gäller förslaget att alla handlare i varor skall omfattas av penningtvättsregleringen vid kontanttransaktioner på 15 000 euro eller mer. Det skulle i praktiken kräva att alla handlare som ”riskerar” att ta emot kontantbetalningar skulle

behöva vidta de preventiva åtgärder i form av interna rutiner och utbildning som penningtvättsregleringen kräver.

2004/05:FPM26

1.2.4.7 Sanktioner

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet åsidosätter gransknings- eller uppgiftsskyldigheten eller bryter mot meddelandeförbudet i 11 § kan dömas till böter (14 §).

I artikel 36 i direktivförslaget återfinns en katalog av åtgärder som skall vidtas mot juridiska personer som inte uppfyller sina skyldigheter enligt penningtvättslagen. I kompromissförslaget har artikel 36 utgått. I stället stadgas i artikel 34 att medlemsstaterna skall tillse att de fysiska och juridiska personerna som omfattas av direktivet skall kunna göras ansvariga för överträdelse av de nationella bestämmelser som antas till följd av direktivet. Medlemsstaterna skall även se till att lämpliga administrativa åtgärder eller sanktioner skall kunna vidtas gentemot kreditinstitut och finansiella institut då de brister i efterlevnaden av sina skyldigheter enligt direktivet. Sanktionerna skall vara effektiva, proportionerliga och avskräckande.

Om kompromissförslaget antas i denna lydelse torde det inte bli några problem för Sverige att genomföra bestämmelsen.

De lagändringar som skulle krävas om förslaget antas skulle dock medföra att tillämpningsområdet för penningtvättslagens straffbestämmelse utvidgas.

1.2.4.8 Särskilt i fråga om terroristfinansiering

Det föreslagna direktivet föreskriver att samma regler skall gälla för terroristfinansiering som för penningtvätt. Lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall, m.m. skulle därför materiellt behöva ändras på samma sätt som penningtvättslagen. Tillämpningsområdet för lagens straffbestämmelse skulle därmed, i likhet med penningtvättslagens bestämmelse, komma att utvidgas.

1.3 Budgetära konsekvenser

Eventuella budgetära konsekvenser hanteras på sedvanligt sätt i den ordinarie budgetprocessen.

2.1 Svensk ståndpunkt

Sverige har en generellt positiv inställning till direktivförslaget. Den svenska regleringen på området är i vissa fall mer långtgående än förslagets.

På de punkter där direktivförslaget uppställer mindre långtgående krav än vad som i praktiken gäller i Sverige i dag bör Sverige sträva efter att förslaget närmar sig de svenska nivåerna. En ensidig svensk skärpning genom det nationella regelverket kan annars leda till en försämring av svenska företags och marknaders konkurrenssituation.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Den allmänna inställningen hos övriga medlemsstater är positiv.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentets inställning till förslaget är ännu inte känd.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Direktivförslaget har inte remitterats. Däremot har Finansdepartementet tillskapat en referensgrupp bestående av deltagare från Svenska Bankföreningen, Riksbanken, Finanspolisen, Finansinspektionen och Ekobrottsmyndigheten. Samrådsmöte har skett med referensgruppen. Referensgruppen är i huvudsak positiv till förslagen som lämnats men farhågor finns att vissa av förslagen kan komma att medföra tillämpningssvårigheter för bl.a. de finansiella företagen. Även skriftliga synpunkter har inkommit. Synpunkterna har beaktats vid utarbetandet av denna promemoria.

3 Övrigt

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

Efter beredning i kommissionens expertkommitté för penningtvätt lade kommissionen fram ett förslag till ett tredje penningtvättsdirektiv. Ett flertal möten har hållits i rådsarbetsgruppen varefter medlemsstaterna inbjudits att lämna skriftliga synpunkter. Baserat på medlemsstaternas synpunkter har ordförandeskapet lämnat ett något omarbetat kompromissförslag. På grundval av de synpunkter som därvid framkommit samt de skriftliga yttranden som inlämnats, har kompromissförslaget reviderats och skickats ut på nytt. Den 13 oktober har kommissionens förslag kommit i svensk version.

Förhandlingar fortgår i rådet. Några reaktioner från Europaparlamentet har hittills inte kunnat noteras. 2004/05:FPM26

3.2 Rättslig grund och beslutsförfarande

Rättslig grund för direktivförslaget är artiklarna 47 (2) och 95 i EG-fördraget. Det beslutsförfarande som skall tillämpas är medbeslutandeförfarandet i artikel 251 i EG-fördraget.